

Posudek školitele

Disertační práce

Žaneta Vobořilová Kadlecová, Památková péče na území Prahy v období protektorátu Čechy a Morava, ÚDKU KTF UK, Praha 2019

I.

Žaneta Vobořilová Kadlecová zahájila studium na Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK v roce 2011. V první třech ročnících studia splnila všechny studijní povinnosti a následovně úspěšně složila státní závěrečnou zkoušku. Během studia průběžně pracovala na své disertační práci a konzultovala, především v souvislosti s přípravou příspěvků na mezinárodní doktorandské konference pořádané KTF UK a během přípravy publikace v rámci dvouletého grantového projektu GAUK (č.p. 944216), který získala v roce 2016. Uvedená publikace nesla stejný název jako disertační práce a vyšla v roce 2018. Podílela se také na řešení některých dalších grantových projektů (spoluřešitelka projektu GAUK *Změny percepce obrazu v současné společnosti, 2017–2019*; spoluřešitelka projektu SVV *Kresba jako základ veškerých umění, 2014–2017*; spoluřešitelka projektu SVV *Rezidence panovníků, paláce šlechty, domy měšťanů, kostely církví a jejich umělci a umění v českých zemích /1518 – 1700/, 2017–2018*). Dílčí výsledky svého výzkumu doktorandka publikovala většinou ve sbornících už zmiňovaných konferencí (2015, 2016, 2017). Kromě jiného absolvovala také studijní pobyt v Zentralinstitut für Kunstgeschichte v Mnichově (2016/2017).

II.

Žaneta Kadlecová Vobořilová předkládá disertační práci na téma pražské památkové péče za německé okupace během druhé světové války v době tzv. protektorátu Čechy a Morava. Víc než na památkovou péči jako takovou se zaměřila na ochranu pražských památek před zničením válečným konfliktem. Postupovala od obecné charakteristiky dané éry, přes stručný popis historie ochrany památek před válečným pleněním v Evropě a na území Třetí říše, přičemž jako příklad si zvolila Drážďany a místní sbírkové instituce (nikoliv architekturu nebo umělecká díla v městském exteriéru). Dále se zabývala administrativním a personálním uspořádáním památkové péče za první republiky a v dramatickém období konce 30. let a protektorátu. Zvláštní pozornost při tom věnovala Karlu Friedrichovi Kühnovi a jeho pozoruhodné knize *Fliegerschutz für Kunst und Kulturdenkmäle* publikované v roce 1938, v níž se zamýšlí nad ochranou památek ohrožených válkou. Závěrečnou část svého textu založila na pečlivé heuristické práci ve fondech Národního archivu v Praze (Fond Ministerstva školství, Fond Státní památkové správy, Fond Úřadu řííšského protektora) a Archivu Národní galerie (Fond Národní galerie v Praze 1945–1958), která umožňuje porozumět nejen administrativnímu fungování příslušných úřadů, ale také rozhodovacím procesům, motivům a cílům, které ve vztahu k ochraně pražských památek německá okupační správa měla. Tuto část textu považují za nejcennější z celé disertační práce, přestože se v ní objevují některé problematické jevy, které byly s doktorandkou opakovaně diskutovány.

III

Podle mého soudu by bylo vhodnější soupisy chráněných památek nepřepisovat do textu disertační práce (IX. kapitola), ale vložit je do přílohy a příslušné seznamy se pokusit raději adekvátně interpretovat. Proč na uvedených seznamech některé stavby jsou, jiné schází (rotunda Nalezení sv. Kříže v ulici Karoliny Světlé, kostel sv. Františka Serafinského, kostel sv. Jiří na Pražském hradě, kostel sv. Václava na Smíchově apod.)? Proč jsou v příslušných kategoriích? Například synagogy na Starém Městě se objevují v sekci “další památky” (C), tedy mimo kostely, které měly vlastní kategorii (B). Jestliže byl seznam “seřazen s ohledem na jejich uměleckou hodnotu, polohu a náročnost případných ochranných přestaveb” (s. 66), měly snad menší hodnotu než křesťanské kostely, horší polohu nebo je bylo náročnější ochránit před poškozením? Podobné zamyšlení zde bohužel schází. Občas autorka jakoby zapomínala na kontext, v němž německá “ochrana” památek odehrávala, například, když bez komentáře ponechává fakt, že Otto Kummel označením konkrétních uměleckých děl ze sbírek Českomoravské zemské galerie (pozdější Národní galerie) nepřipravoval oprávněnou “restituci” německého majetku, ale zcizení českého kulturního bohatství (s. 87). V části o sochařských dílech v exteriéru určených ke zvláštní ochraně (s. 74–78) ovšem pojmenovává důvody jejich výběru bez obalu: „Preference německé státní správy v oblasti zajištění sochařských děl byly určovány nacistickou ideologií. [...] Jejich autoři měli mít prokazatelný německý původ nebo samo sochařské dílo mělo úzce souviset s německou národní tradicí či historií, která připomínala přirozenou příslušnost českého území k Říši (tzv. svatováclavská tradice).“ (s. 78) Jakkoliv se může zdát, že starost nacistické správy o památky v Čechách a na Moravě byla projevem německé kulturnosti, při bližším pohledu svědčí tato selektivní ochrana naopak o nekulturnosti na nacionálních a rasových základech založené „péče“. Co nebylo „germánské“, nebylo považováno za hodno přiměřené ochrany nebo bylo určeno k přímé nebo postupné likvidaci (s. 77).

Jinak bylo podle mne nadbytečné zahrnout do kapitoly Ohrožená kultura (s. 14–23) informace o české kulturní scéně za protektorátu. V jakém vztahu byly akce typu Měsíc české knihy, Pražské hudební jaro, výstavy Národ svým výtvarným umělcům nebo udělování státních cen a boj proti kýči k problematice památkové péče za nacistické okupace v Praze (s. 20 – 23)?

Na řadě míst není možné rozlišit, co byly plány na zajištění pražských památek před válečným poškozením a co bylo skutečně realizováno.

Chybí rovněž souvislejší zhodnocení toho, jak fakticky provedené ochranné prvky pomohly vybraným památkám přežít bombardování a boje, především v závěru války.

Odstavce v předkládané disertační práci na sebe v řadě případů plynule a přirozeně nenavazují, např. odstavec o uschování českých korunovačních klenotů střídá odstavec o bombardování Prahy Američany a poničení Emauzského kláštera (s. 72) nebo po odstavci o reorganizaci pražských výstavních institucí a jejich personálním obsazení následuje odstavec o místech uložení části sbírek, navíc zde není zcela jasné, o sbírky jaké instituce se má jednat (s. 89). Na jiném místě vkládá autorka do textu citát Emanuela Moravce, který je bez dalšího komentáře zavádějící (s. 19) apod.

Autorka by mohla, na rozdíl od pouhého shrnutí obsahu předchozího textu, v závěru své disertační práce uceleněji zhodnotit dosažené výsledky a jejich případný význam pro další bádání v tomto směru.

Přes zmiňované výhrady disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 10. 9. 2019